

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

I. Vniversa propemodum Ethnicorum Theologia ex Mose, Mosisve actis aut scriptis manavit:

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

eo legationis postulasse; tum prodigia Mosem edidisse prope eadem quæ in Exodo narrantur: his regem valde perterritum, copiam Ebrais abeundi fecisse; eaque impetrata, & spoliatis Ægyptiis aufugisse Ebræos, & observato à Mose Maris Rubri recessu, uti quidem memorant Memphitæ, incolumes trajecisse; juxta Heliopolitanorum vero sermonem, diviso mari à Mose, vi mirifica illius virgæ; quo cum incauti sese intulissent Ægyptii, aquis fuisse obrutos: at in deserto per annos triginta errasse Ebræos, cum manna caelesti alerentur: procerum fuisse Mosem, rufum, canum, capillatum, majestate oris venerandum. Hæc Artapanus isto loco; è quibus nonnulla apud Clementem, & in Chronico Alexandrino reperiuntur.

Clem. Alex.
Strom. l.

Thalli,

LX. Mosi, circa Ogygis & Inachi tempora Judæorum ducis ac principis, mentionem extitisse in Syriacæ Thalli historia testis est Justinus in Parænesi.

Histias,
Jof. An. l. i. c. 5.

LXI. De campo Sennaar in Babylonia sito differit Histias Milesius Phœnicia Historiæ scriptor apud Josephum; quod mere Mosæicum est.

Lyfimachi,

LXII. Mosem & promulgatas à Mose leges calumniis & maledictis profudit Lyfimachus quidam incerte ætatis & originis, quem conjectant nonnulli Alexandrinum esse Lyfimachum, Thebaicorum auctorem. Fabulatur ille Judæos, dum in Ægypto agerent, Bocchori regnante, lepris ac scabie languentes, morbi luem in vulgus ita diffudisse, ut sterilitas consequeretur. Quibus malis ut occurreretur, ex Ammonis responso Bocchorin jussisse in mare ægros demergi, reliquos in desertis locis expositos, Mose duce in Judæam aufugisse. Atque id commentum variis mendaciunculis exornat. Sed ea demum à Josepho explosa sunt.

Joseph. l. i. &
2. contr. Apion.
Poëmaticum
θετικὸν Phocy-
lidi adscripti,

LXIII. Ægre recensemus in hac serie *μεθρητικὸν* Poëma, quod Phocylidis sibi nomen præscribit; Mosæicis quidem præceptis manifeste perperum, quorum partem adnotavit Josephus Scaliger in Animadversionibus Eusebianis, partem nos quoque observavimus; sed quod Hellenistæ Judæi videtur esse factus, aut Christiani potius satis recentis, ut pote cujus veterum Patrum nullus omnino meminerit. Locum hic ergo suum, nominis solum ratione tueri potest, quod vetus alter Poëta gessit, Simonidis, Theognidis, & Anacreontis æqualis.

Onkelosi, Jo-
nathanis,
Hierosolymita-
ni Interpretis,
Hagiographorum
paraphrasitis,
Syri Interpretis,
Aquila, Theodo-
tionis, Sym-
machi, Hierichuntina,
& Nicopolitana
interpretationis.

LXIV. Huc addam Chaldaicas Paraphrasés Onkelosi, Jonathanis ben Uziel, Hierosolymitani Interpretis, & Josephi Cæci, cui Hagiographorum vulgo adscribitur Paraphrasis; Syriacam quoque Veteris Testamenti interpretationem; etsi ambigua horum ætas est & controversa: Aquilam præterea Sinopeum, Theodotionem Ephesium, profelytum utrumque Judæum, & Symmachum Samaritanum, quorum primus imperium tenente Hadriano; alter sub Marco Aurelio, vel Commodò, vel prius etiam; & tertius demum sub Commodò, & iterum sub Severo, Libros sacros Græco sermone repræsentarunt. Repertæ quoque sunt Scripturæ sanctæ interpretationes duæ; altera Hiericunthe sub Caracalla; Nicopoli altera sub Alexandro Mammææ filio.

Confl. Or. ad
cœt. Sanct. c. 27.
Hec. apud Jof.
Ant. l. 12. c. 2.
& Euf. Pr. l. 8.

Ex hoc Auctorum censu manifestum est, à proximis usque Mosæico ævo temporibus ad adultum jam in orbe Christianismum, pervulgatum fuisse Mosi nomen, & scripturæ ab eo historiæ ac conditæ Legis vestigia palam extitisse; vereque dixisse Constantinum Imperatorem, Mosem reliquos omnes, qui ante ipsum vixerant, sapientia adeo superasse, ut qui deinceps inter Ethnicos clariore fuerunt Sapientes & Philosophi, sapientiam ejus sibi imitandam proposuerint: e contrario autem longe à vero aberrasse Hecataem Abderitam, cum scripsit nullum vel Oratorem, vel Poëtam, vel Historicum Ebraicæ Legis meminisse.

CAPUT TERTIUM.

- I. *Universa propemodum Ethnicorum Theologia ex Mose, Mosive acis aut scriptis manavit*: II. *velut illa Phœnicum. Taautus idem ac Moses.*
III. *Adonis idem ac Moses.* IV. *Thammus Ezechielis idem ac Moses.*
V. *πολυθεϊσμος fuit Moses.* VI. *Marnas Gazensium Deus, idem ac Moses.*

Universa
propemodum
Ethnicorum
Theologia,
ex Mose,
Mosive
acis, aut
scriptis ma-
navit:

I. **E**T si ea, quam contexuimus, testimoniorum series, sive quæ nobis Scriptores sacri, sive quæ exotici suppeditant, usquequaque cohareat, neque ulla prorius parte dehiscat; eaque, juxta instituti operis leges, ad demonstrandam Mosi, Mosæicorumque scriptorum antiquitatem & *ῥησιόπται* possit sufficere; alio tamen insuper utemur genere probationum, ac prisicos illos gentium Deos & Heroas, quicunque per universum fere orbem culti sunt, earumdem etiam conditores plerisque ac legumlatores, totamque Ethnicorum Theologiam, ex Mose ipso, Mosive acis, aut

aut descriptionibus manasse demonstrabimus. Quo argumento vix validius ullum, aut splendidius, ex eorum genere qua ratio suppeditat, ad sciendam Scripturae sacrae dignitatem reperire queas. Nam quid in causam nostram magis prodesse possit, quam si planum fiat vetustissimas & optime constitutas civitates hunc ut Deum coluisse, Deumque habuisse, qui summi quem nos colimus Dei servum se profiteretur: Hoc autem ne cui incredibile videatur, aut mirum, attendat primum Israelitas Aegypto re-
duces, postquam promissam sibi à Deo Chananæam, velut postliminio repetitam, ar-
mis occuparunt, veri Dei cultum à Mose sibi traditum inter vicinas gentes pro sua
pietate propagasse; nec aliter fieri potuisse, quam ut Phœnicum Theologia Mosaicis
dogmatis imbueretur. Quemadmodum enim ex gentis utriusque, Judæorum, inquam,
& Phœnicum commercio & vicinitate factum est, ut Israelita, sanctæ licet & divinæ
legis mysteriis instituti, haudquaquam immunes se Phœnicia impietatis labe tuerentur;
ita longe facilius evenit, ut tot portentis asserta Mosaicæ doctrinae veritas Phœnicum
animis illaberetur: cum præsertim è Chananæa gente plerique in media Judæa inter
ipso Israelitas diu incolumes permanferint: velut familia meretricis Rahab, Gabao-
nita, Jebusai, alique complures. Itaque posterioris ævi Scriptores utramque gentem
confuderunt; atque ipsi etiam Phœnices se è Mari quondam Rubro in Phœniciam
fuisse transfretos commemorabant: quod de Judæis audiverant, ad se pertinere exi-
stimantes. Hoc etiam facilius Israeliticæ religionis notitiam habuit Aegyptus, per tot
annos Ebræorum hospes, altrix, & domina; & post eorum secessionem crebris dein-
de commerciis, fœderibus, connubiis, bellis, exiliis, peregrinationibus, eidem genti
permixta. Idem prope de Persis dicas, Assyriorum ac Babyloniorum successoribus,
per quos domiti Israelitæ, & in Orientem migrare jussi, diutinam inter eas moram
traxerunt; pars etiam illic in perpetuum confedit. Ex Perside porro stricturae quædam
Ebraicæ doctrinae in vicina India tenebris fulserunt. Per Phœnices vero & Aegy-
ptios ejusdem disciplinae aura Græci, ac pleræque per Occidentem maritimæ gentes,
per Græcos Romani afflati sunt. Atqui dignum erat oblatae veritati integritatem suam
servare, quod longe secus evenit: eam quippe tot fabularum involucris obsepserunt,
ut vix tandem explicari, & perplexis fabularum nodis expediri queat. Nos id jam pri-
dem monuerat Scriptor Machabaici prioris, cum diceret: *Expanderunt libros Legis,* 1. Mach. 3. 47.
de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum. Ex quibus intelligat Le-
ctor non inanem nos operam sumere, nec industriae nostræ exercendæ gratia, aut *κατα-
σκευῆς* ostentandæ, sed unius veritatis studio ductos, vetusta gentium numina in sacris
Voluminibus quaerere. Verum res ipsa faciet indicium.

II. Ac initium capiemus à Phœnicibus, in quorum antiquitatibus Mosem laten-
tem deprehendere licet sub Taauti persona, qui Deus ab ipsis habitus est. Quam
multa ei cum Mose conveniant, jam supra breviter ostendimus, cum ageremus de
Sanchoiathone; & idem quoque tam certis infra evincemus rationibus, cum de
Thoyth Aegyptiorum (quem Mercurium esse Græcorum, & Taautum Phœnicum
non semel affirmant Philo Byblius & Porphyrius) disceremus, ut nullus dubitatio-
ni possit locus superesse. Nunc pauca hæc præmittemus in antecessum, unde rei ve-
ritas liquido cognoscatur. Aegypti regem fuisse Taautum narrat ibidem Philo: Mo-
sem paterni regni successorem destinaverat Thermuthis Aegyptiorum regis filia; ei-
que rex ipse diadema suum imposuerat, ut legitur apud Josephum: atque hunc etiam
σοφόν, βασίλειον, νομοθέτην Clemens appellat. Sapientia inter Phœnices præstitisse Taau-
tum tradit Porphyrius in libro de Judæis: eruditum fuisse Mosem omni sapientia
Aegyptiorum Acta Apostolorum indicant. Literarum repertor Taautus creditus est:
idem de Mose tradiderunt Eupolemus, Theodoretus, & Isidorus, ut jam à me nota-
tum est. Cum gentium origines ab orbe condito Sanchoiathon vellet cognoscere,
Taauti commentarios consuluit, quibus Cosmogonia continebatur: Moses initia
gentium à mundi exordio diligenter est persecutus. Primus quæ ad Dei pertinerent
cultum, Taautus retulit in literas; primus retulit & Moses. Sacras appellat Porphy-
rius Taauti lucubrations: sacris notis inscriptæ erant Columnæ Mercurii, & ex iis
descripti fuerant sacri Aegyptiorum libri, quibus Moses, ut superius observavi, do-
ctrina explicabatur. Prima rerum exordia Chaos & Spiritum ponit Sanchoiathon,
Taauti disciplina eruditus: hæc ex Mosaicæ Geneseos initio sunt manifeste deprom-
ta: ut & alia pleraque, quæ à Bocharto adnotata prætereo. Unam repetam Abraha-
mi, Saræ, & Isaaci immolandi historiam, quam sub Israël, sive Saturni, Anobret,
& Jehud nominibus exponi, à Porphyrio ante Bochartum notavit Scaliger. Et Jehud qui-
dem esse, *יהוד*, *Unigenam*, uterque vidit. Anobret alii aliter interpretantur; optime
Bochartus, *Ex gratia concipientem*. Israël positum mihi videtur pro, *יל*, sic enim Sa-
turnum dictum docet ibidem Philo Byblius Sanchoiathonem interpretans. Nam Li-

H

velut illa
Phœnicum.
Taautus idem
ac Moses.

Phil. Bybl. &
Porphyrius, apud
Euseb. Præp.
Evang. libr. 1.

Joseph. Antiq.
libr. 2. cap. 5.
Clem. Alex.
Strom. 2.
Porphyrius, apud
Euseb. Præp. Ev. 1. 2.
Act. 7. 12.
Eupol. apud
Cl. Al. Strom. 1.
Theodoret. in
Gen. Interp. 61.
Isidor. Orig.
libr. 1. cap. 3.
Porphyrius, apud
Euseb. Præp.
Evang. libr. 1.

Boch. Chan.
libr. 2. cap. 2.

Scal. Fragm.
P. 48.